

**Tarkastus-
lautakunnan
arviointikertomus
vuodelta 2018**

raisiö

RAISION KAUPUNGIN TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS
VUODELTA 2018

Sisällys

1	Tarkastuslautakunta ja sen toiminta vuonna 2018	3
2	Tarkastuslautakunnan aiempien havaintojen toteutuminen	4
3	Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden yleinen arviointi	5
4	Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen keskuksittain	6
	4.1. Konsernihallinto	6
	4.2. Sosiaali- ja terveystieteiden keskus	6
	4.3. Sivistyskeskus	7
	4.4. Tekninen keskus ja ympäristötoimi	8
	4.5. Investointien toteutuminen	9
	4.6. Henkilöstöasiat	9
5	Vuoden 2018 talousarvion toteutuminen	9
6	Arvio taloussuunnitelman riittävydestä	10

RAISION KAUPUNGIN TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2018

1

Tarkastuslautakunta ja sen toiminta vuonna 2018

Valtuusto on asettanut tarkastuslautakunnan kuntalain 121 §:n mukaan hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten. Se valmistelelee valtuuston päätettäväksi hallinnon ja talouden tarkastamista koskevat asiat sekä arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet kunnassa ja kuntakonsernissa ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tarkastuslautakunta huolehtii kunnan ja sen tytäryhteisöjen tilintarkastuksen yhteensovittamisesta.

Lautakunta seuraa tilintarkastajan tehtävien suorittamista tilintarkastajan antamien raporttien ja selvitysten pohjalta. Se seuraa myös aktiivisesti, mitä toimenpiteitä ilmoitukset tilintarkastajan havaitsemista epäkohdista ja valtuuston tarkastusta koskevista päätöksistä aiheutuu. Lautakunta voi myös tehdä aloitteita ja esityksiä lautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen valvonnan tehtävien yhteensovittamisesta tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano 1.6.2017 alkaen:

Jäsen

Tanja Parkko, puheenjohtaja
Raimo Sulonen, varapuheenjohtaja
Ilse Leppäranta
Reijo Paju
Eija Nurmi

Varajäsen

Kaija Honka
Pekka Heikkilä
Kirsi Mikkonen
Kordnejad Ebrahimi
Kari Hanka

Tarkastuslautakunta on kokoontunut tilivuoden 2018 arvioimiseksi 14 kertaa. Lautakunnan arviointityön painopistealueena tilivuoden 2018 osalta on ollut sivistyslautakunnan alaisten tehtäväalueiden tavoitteiden toteutumisen arviointi.

Tarkastuslautakunta on käynyt tarkastusvuoden aikana tutustumassa Leijapuiston päiväkotiin, Raision lukioon, Raision pääkirjastoon ja Kerttulan liikuntahalliin. Kokouksissaan lautakunta on kuullut sivistysjohtaja Juha-Pekka Lehmusta, sivistyskeskuksen talouspäällikkö Esa Ilantia, varhaiskasvatusjohtaja Päivi Rantasta, Leijapuiston päiväkodin johtaja Tiina Terhoa, vs. lukion rehtori Juha-Matti Salmelaa, apulaisrehtori Jussi Hietapakkaa, kirjasto- ja kulttuuritoimenjohtaja Tiina Saloa, Raisio-opiston suunnittelijaopettaja Mari Saarista, liikunta- ja nuorisotoimenjohtaja Reijo Hakorintaa ja nuorisosihteeri Jouko Lappia.

Lisäksi tarkastuslautakunta on kuullut kokouksissaan elinvoimapäällikkö Samu Mattilaa, kaupunginhallituksen puheenjohtaja Elisa Vuorista, rakennuttajainsinööri Jari Sulanderia, taloustyöryhmän puheenjohtaja Markus Maunulaa, sosiaali- ja terveysjohtaja Juha Sandbergiä ja johtava hoitaja Sari Tannista sekä säännöllisesti kaupunginjohtajaa ja talousjohtajaa.

Tavoitteiden toteutumisen arvioinnissa on käytetty erityistä arviointilomaketta, jonka kuultavana olleet viranhaltijat ovat etukäteen täyttäneet. Näin tarkastuslautakunta on pyrkinyt tehokkaaseen tiedonkeruuseen ja joustavaan kokouskäsittelyyn.

Sidonnaisuudet

Kuntalain (410/2015) 84 §:n mukaan tiettyjen kunnan luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden on ilmoitettava sidonnaisuuksistaan tarkastuslautakunnalle, joka saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi. Sidonnaisuustiedot julkaistaan yleisessä tietoverkossa.

Tarkastuslautakunta on pyytänyt sidonnaisuusilmoitukset ilmoitusvelvollisilta luottamushenkilöiltä ja viranhaltijoilta. Tarkastuslautakunta on tarkastanut saapuneet ilmoitukset ja pyytänyt tarvittaessa täydennystä jo tehtyyn ilmoitukseen. Tarkastuslautakunta on julkaissut tarkastetut ilmoitukset kaupungin verkkosivulla ja tarkastuslautakunta on päättänyt saattaa sidonnaisuusilmoitukset valtuustolle tiedoksi vuosittain.

2

Tarkastuslautakunnan aiempien havaintojen toteutuminen

Tarkastuslautakunta on huomauttanut edellisessä raportissaan seuraavista asioista ja haluaa tuoda esille asiat, jotka se kokee edelleen keskenäisiksi:

Edellisessä raportissa tarkastuslautakunta huomautti organisaatioiden välisestä yhteistyöstä ja vuoropuhelun puutteesta. Tarkastuslautakunnan pitämien haastattelujen ja toiminnan tarkastelun perusteella vuoropuhelua ja yhteistyötä olisi edelleen tarve kehittää.

Tietoteknisten järjestelmien integraatiossa on tarkastuslautakunnan mielestä parantamisen varaa. Palvelualojen käytössä olevien eri tietojärjestelmien välinen tiedonsiirto tulisi tapahtua automaattisesti. Näin tietojenkäsittelyn tehokkuus, virheettömyys ja tietoturvallisuus paranevat. Tällä hetkellä tiedonsiirrossa on puutteita.

Nettomuutto on ollut edelleen negatiivista, mutta asuntotuotanto on lähtenyt kasvuun. Odotuksena on väkiluvun kasvu. Tarkastuslautakunnan mielestä tulisi tilastoida muuttoon vaikuttavia tekijöitä ja muuttajien ikä- ja perherakennetta.

Jo edellisessä raportissa tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota sosiaali- ja terveyspalvelujen ostopalvelujen laadunvalvontaan ja sopimusten noudattamiseen. Palvelujen sisältöä koskevan laadunvalvonnan toteuttamiseksi ei ole riittävää ostopalvelua koskevien laskujen tekninen tarkastaminen ja hyväksyminen.

Tarkastuslautakunta on edellisessä raportissaan käsitellyt kauppaoppilaitoksen korjaushankkeen toteutusta ja samassa yhteydessä todennut, että kaupungin tilahankkeiden suunnittelu- ja toteutusohje on vuodelta 1990. Tarkastuslautakunnan huomautuksen pohjalta kaupunginhallitus on kehottanut teknistä keskusta päivittämään ohjeistuksen sekä korjaus- että uudisrakentamisen osalta. Tekninen keskus on aloittanut ohjeistuksen päivittämisen, mutta työ on edelleen kesken.

3

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden yleinen arviointi

Raision kaupungin strategiaan on kirjattu neljä painopistealuetta; elinvoimainen Raisio, hyvinvoiva Raisio, kehittyvä Raisio sekä tasapainoinen talous ja hyvinvoiva henkilöstö.

Elinvoimaisuuden osalta Raisiossa on tehty panostuksia, mutta vuoden 2018 aikana ei nähty riittävää kehitystä Varsinais-Suomen hyvästä vetovoimasta huolimatta. Jos Raisio jatkaa nykyistä taloudenpitoa, eikä onnistu kaupungin elinvoiman lisäämisessä, on suuri riski siihen, että Raisio ajautuu kriisikunnaksi seuraavalla valtuustokaudella.

Positiivisena seikkana on, että elinvoimapäällikkö on aloittanut työnsä, mutta tuloksia ei pystytä todentamaan tässä vaiheessa, kun tehtävänkuva on vasta muotoutumassa.

Asumisen viihtyisyyden kehittäminen lähtee hyvästä ympäristön suunnittelusta ja laadukkaasta rakentamisesta. Raision väkiluvun negatiivinen kehitys ja uudisrakentamisen vähäinen määrä ovat osaltaan vaikuttaneet Raision vetovoimaisuuteen ja elinvoimaan.

Kaupunkilaisten hyvinvoinnin edistämiseksi on aloitettu hyvinvointiohjelman laatiminen.

Raision keskusta tulee tulevaisuudessa muuttumaan ja kehittymään valtavasti mm. E18-hankkeen myötä ja tämän kehityksen ohjaamiseksi on valmistunut keskustavisio.

Kaupungin tuloslaskelman mukainen vuosikate (tulorahoitus) ei ole vuosina 2015 – 2018 riittänyt vuosittain kattamaan nettoinvestointeja. Kuluneella ajanjaksolla toteutuneella tulorahoituksella (4,0 – 8,4 milj. euroa) ei ole voitu rahoittaa uusinvestointien ja korvausinvestointien hankintamenoja. Jatkuessaan tulorahoituksen alijäämä johtaa velkaantumisen kasvuun tai välttämättömien investointien lykkäämiseen. Kau-

punkiin perustettu taloustyöryhmä pohtii ratkaisuja talouden tasapainottamiseksi.

Konserniohjausta on vahvistettu, mutta riskienhallintaan on syytä kiinnittää huomiota.

4

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen keskuksittain

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että talousarviopoikkeamien syistä annetaan toimintakertomuksessa keskuksittain riittävän yksityiskohtaiset selvitykset.

4.1. Konsernihallinto

Tarkastuslautakunnan mielestä kaupungin henkilöstörakennetta tulisi tarkastella ja selvittää onko kaupungin palkkalistoilla sellaisia henkilöitä, joiden toimenkuvissa voitaisiin tehdä muutoksia tai ohjata resursseja yli hallintokuntien rajojen mahdollisuuksien mukaan sellaisiin toimiin, joissa on tällä hetkellä pulaa tekijöistä. Henkilöstön määrän kasvattaminen ei saa olla itseisarvo. Toimenkuvia tarkastelemalla sekä johtamista ja toimintatapoja kehittämällä voidaan myös saada tehokkuutta työskentelyyn ja resursseja sinne missä niitä tarvitaan.

Sairauspoissaolot ovat kasvaneet tarkastelukauden aikana edelliseen vuoteen verrattuna. Erityisesti sivistyskeskuksen osalta sairauspoissaoloissa tapahtui kasvua. Sairauspoissaolojen kasvuun tulee kiinnittää huomiota ja tarkastella poissaolojen kasvun syitä tarkkaan. Ennaltaehkäiseviä toimia tulee tehostaa.

4.2. Sosiaali- ja terveyskeskus

Valtuustoon nähden sitovat sosiaali- ja terveyslautakunnan toimintamenot ylittyivät 1,45 milj. euroa. Poikkeama on toimintakertomuksen mukaan aiheutunut erikoissairaanhoidon menojen ja kodin ulkopuolelle tehtyjen sijoitusten menojen ylityksestä.

Lautakunnan kohdentamaton menoleikkaus 1,1 milj. euroa kohdistettiin kokonaisuudessaan erikoissairaanhoidon ostopalveluihin. Erikoissairaanhoidon ostopalveluiden toteutumaan ei kuitenkaan voi paljoakaan vaikuttaa omalla toiminnalla, joten menoleikkauksen kohdistaminen siihen ei perustu suunnitelmallisiin säästötoimiin. Erikoissairaanhoidon toteuma ylitti 381 346 euroa muutetun käyttösuunnitelman. Palvelujen ostomenojen osalta tulee kiinnittää huomiota määrärahavarausten realistisiin perusteisiin.

Perhepalveluiden talousarvion ylitys on huolestuttava. Kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten hoitovuorokaudet lisääntyivät ja kiireellisesti sijoitettujen lasten määrä Raision osalta oli 34 vuonna 2018.

Tarkastuslautakunta kuuli ylimääräisessä kokouksessaan maaliskuussa 2019 sosiaali- ja terveysjohtajaa sekä johtavaa hoitajaa Raision kaupungin vanhustalouden tilanteesta. Uutiset vanhustalouden heikosta tilasta sekä yksityisellä että julkisella puolella antoivat aiheita tarkemmalle tarkastelulle myös Raisiossa. Raisiossa on vanhustalouden osalta sekä omaa tuotantoa että ostettuja palveluja. Vanhustalouden ostopalvelujen kilpailutuksen hoitaa Turku. Ostopalvelujen valvonnasta vastaa johtava hoitaja.

Vanhustalouden osalta huomautettavaa on löytynyt yksityisten toimijoiden osalta. Kanteluita ei vuoden 2018 osalta ollut yhtään, yhteydenotot luokiteltiin muistutuksiksi. Valvontakäyntejä vuonna 2018 tehtiin 48, joista ennalta ilmoitettuja käyntejä 17 ja ilmoittamattomia 31.

4.3. Sivistyskeskus

Sivistyskeskus tekee palveluverkkoselvityksen, joka tulee valmistumaan vuonna 2019. Palveluverkkoselvitys koskee kaikkia sivistyskeskuksen järjestämien palvelujen sisältöjä ja sijoituspaikkoja.

Sivistystoimi

Sivistystoimi on tehnyt korjaavia toimenpiteitä hankintojen ja tuntikehysten osalta, kun on huomattu, että talousarvio on ylittymässä palkkojen osalta. Kokonaisuudessaan sivistyslautakunnan määrärahat alittuvat 0,32 milj. euroa ja nettomenot 0,35 milj. euroa.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota talousarvioseurannan ja raportoinnin ajantasaisuuteen vuoden aikana. Raportoinnin perusteella tulee voida suunnitella ja toteuttaa toiminnalliset muutokset niin, että talousarvion määrärahavaraukset riittävät. Tarvittavat muutokset tulee voida käsitellä hallitusti talousarviovuoden aikana.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksessa on jo tällä hetkellä haasteita pätevän henkilökunnan hankkimisessa. Uuden varhaiskasvatuslain kelpoisuusvaatimukset tulevat tulevaisuudessa entisestään hankaloittamaan henkilökunnan saatavuutta.

Perusopetus

Perusopetuksen osalta resurssointeihin kiinnitettiin huomiota ja tuntikehysä muutettiin. Sivistystoimen toimet ovat olleet toivottavia talousarviossa pysymiseksi. Toimet eivät kuitenkaan saa vaarantaa sitä, että

kaikilla perusopetuksen päättävillä olisi valmiudet jatko-opintoihin tai työelämään. Jatkossa on tärkeää panostaa oppimistulosten mittaamiseen ja arviointiin.

Vapaa-aikatoimi

Raision museolla ei ole tällä hetkellä pysyviä näyttelytiloja. Tarkastuslautakunta haluaa korostaa, että uuden museolain tullessa voimaan Raision tulee ratkaista museon tilaongelma. Uusi laki edellyttää museolle tarkoituksenmukaisia tiloja valtionavun saamisen ehtona.

Etsivän nuorisotyön osalta on onnistuttu. Nuoria on tavoitettu ja toimintaa pidetään hyvänä.

Kirjastotalon kehittäminen aktiivisena kulttuuritilana on edistynyt hienosti.

4.4. Tekninen keskus ja ympäristötoimi

Vuoden 2018 aikana teknisen viraston huomio keskittyi Raision tulevaisuudelle olennaisen Keskustavision kehittämiseen ja E18-tiesuunnitelmaan liittyvään keskustasuunnittelun tekemiseen.

Seudun tonttikysyntä on jatkunut vilkkaana ja Raision kyky joustavaan tonttitarjontaan on vajavainen. Esimerkiksi vuoden 2019 alussa Raisiolle ei ole tarjota rivitalotontteja kysyntää vastaavasti. Kaupungin olisi kehittymisensä kannalta olennaista huolehtia, ettei maankäyttö ja kaavoitus muodostu pullonkaulaksi elinvoiman lisäämisessä. Esimerkiksi Kuloistenniityn alueen kaavoitus olisi mitä pikimmin saatava valmiiksi huomattavan tonttikysynnän kohdistuessa alueelle.

Kaupunkikonsernin osalta suunnittelun ja toimijoiden yhteistyön olisi oltava joustavaa. Tarvittavat resurssit ja valmiudet olisi kyettävä takamaan, jotta vesihuollon rakentamisen kapasiteetti ja resurssit eivät muodostu esteeksi nopeallekin toiminnalle tonttien tuotannossa.

Sisäisen laskutuksen määräytymis- ja laskentaperusteita tulisi arvioida ja tarvittaessa päivittää säännönmukaisesti. Sisäisten palvelujen hinnoittelun tulee perustua mahdollisimman hyvin aiheuttamisperiaatteen ja perusteet tulee olla todennettavissa. Sisäisen laskennan tulee tuottaa päätöksentekijöille ja johdolle lisäinformaatiota eikä sen tule muodostua luonteeltaan mekaaniseksi ja automaattiseksi sisäisten ostojen ja myyntien siirtojärjestelmäksi keskusten välillä.

4.5. Investointien toteutuminen

Investointimenot olivat yhteensä 9,5 milj. euroa, mikä on 2,9 milj. euroa vähemmän kuin talousarviossa. Kauppaoppilaitoksen saneeraukseen varattu määräraha alittui 1,2 milj. euroa, koska hanke toteutettiin suunniteltua aikataulua nopeammin. Raisonkaari -hankkeelle varattua 0,7 milj. euron määrärahaa ei käytetty.

Pasalanpuiston päiväkotitoimitus valmistui käyttöön.

Merkittävimpiä ns. monivuotisia vuoden 2018 aikana valmistuneita investointihankkeita olivat Kuninkojan paloasema, joka toteutui 2,3 milj. euron kustannusarvion mukaisena sekä Kerttulan liikuntahalli, jonka toteutuneet 3,22 milj. euron kustannukset olivat kustannusarvion mukaiset.

4.6. Henkilöstöasiat

Vuoden 2018 aikana vakinaisen henkilöstön määrä kasvoi 27 hengellä, ja henkilötyövuosien määrä kasvoi 60,1 vuodella edelliseen vuoteen verrattuna. Tarkastuslautakunnan mielestä lisäys on merkittävä.

5

Vuoden 2018 talousarvion toteutuminen

Vuoden 2018 talousarvion käyttötalousosan määrärahat ja tuloarviot sitovat valtuustoon nähden toimielintasolla.

Konsernihallinnon käyttömenot olivat 7,25 milj. euroa, mikä on 0,3 milj. euroa (4,2 %) enemmän kuin talousarviossa. Poikkeama johtuu pääosin myytävän sähkön ostomenojen ylittymisestä. Sähkön osto- ja myynti käsitellään konsernihallinnon sisällä sitovuudeltaan nettobudjettiyksikkönä. Menojen ylitys johti myös yksikön nettomenojen ylittymiseen.

Sosiaali- ja terveystalouden käyttömenot olivat 107,3 milj. euroa, mikä on 1,49 milj. euroa (1,4 %) enemmän kuin talousarviossa. Toimintakertomuksessa annetun selvityksen mukaan poikkeama johtui erikoissairaanhoidon ja kodin ulkopuolelle sijoitettujen palvelujen ostomenojen ylittymisestä.

Talousarvion tuloslaskelmaosan toteutumisvertailussa valtuustoon nähden sitovia eriä ovat verotulot, valtionosuudet sekä erikseen rahoituserien kulut ja tuotot.

Verotulot olivat 99,2 milj. euroa, mikä on 0,8 milj. euroa (0,8 %) vähemmän kuin talousarviossa. Poikkeama johtuu pääosin kunnallisverotulon (0,6 milj. euroa) alittumisesta. Poikkeamasta on annettu toiminta-

kertomuksessa selvitystä ja se vastaa verotulokehitystä kunnissa yleisesti vuonna 2018. Tarkastuslautakunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että kunnallisverotulojen kasvu on ollut viime vuosina hyvin heikkoa. Vuodesta 2015 kunnallisverotulot ovat kasvaneet 1,1 % (0,97 milj. euroa).

Tuloslaskelman mukainen tilikauden alijäämä oli 3,68 milj. euroa, mikä on 1,22 milj. euroa parempi kuin talousarviossa.

6

Arvio taloussuunnitelman riittävydestä

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Raision kaupungin taseen 31.12.2018 mukainen kertynyt ylijäämä on 15,51 milj. euroa. Tilikausi 2018 oli alijäämäinen 3,68 milj. euroa. Raision kaupungilla ei ole vuoden 2018 tilinpäätöksen mukaan kuntalain tarkoittamaa katettavaa alijäämää.

Kaupunginvaltuuston hyväksymän vuoden 2019 talousarvion ja taloussuunnitelman 2020 – 2021 mukaan kaupungille kertyy suunnittelukautena alijäämää (tilikauden tulos) yhteensä 6,86 milj. euroa. Talousarvion ja taloussuunnitelman perusteella suunnittelukauden päättyessä 2021 kaupungin taseen ylijäämä on 8,65 milj. euroa.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että kaupungin talouden liikkumavara on heikko ja se on heikentynyt vuodesta 2016 alkaen. Kuten kaupunginhallituksen laatimassa tilinpäätöksessä todetaan, että ilman vuonna 2016 kirjatun Raision Vesi Oy:n yhtiöittämisen myyntivoittoa (15,2 milj. euroa) ja muita satunnaisia tuloeriä, taseen tilikausien yli-/alijäämien kertymä olisi jo negatiivinen.

Kaupungin konsernitaseen 31.12.2018 mukainen kertynyt ylijäämä on 16,87 milj. euroa (Tp17, 18,79 milj. euroa), mikä on 697 euroa asukasta kohti (Tp17, 775).

Raisiossa, 10.5.2019

Tanja Parkko
puheenjohtaja

Raimo Sulonen
varapuheenjohtaja

Ilse Leppäranta

Reijo Paju

Eija Nurmi